

**ABONAMENTUL:**  
 Pe un an . . . 28.— Cor.  
 Pe jumătate an 14.— „  
 Pe 3 luni . . . 7.— „  
 Pe o lună . . . 2.40 „  
 Pentru România și străinătate:  
 Pe un an . . . 40.— franci.  
 Telefon  
 pentru oraș și interurban  
 Nr. 750.

# ROMANUL

REDACTIA

și ADMINISTRATIA  
 Strada Zrinyi Nrul 1/a  
 INSERTIUNILE  
 se primesc la admini-  
 stratie.  
 Mulțumite publice și Loc  
 deschis costă șirul 20 fil.  
 Manuscrisurile nu se in-  
 napoiază.

## „Viitorul Maghiarilor.”

O conferință a publicistului Rákosi Jenő.

Publicistul Rákosi Jenő, dela „Budapesti Hirlap” a ținut în Budapesta o conferință despre „Viitorul Maghiarilor”.

Reținem din această conferință următoarele pasaje mai interesante:

„...Aruncați o privire asupra hărții Ungariei. Un colosal bazin e această țară, adăpată de râuri puternice, și împrejmuită de munți minunați. Bazinul, centrul, inima acestui teritor sunt Maghiarii. La periferii sunt elementele străine. Cine a văzut cândva evoluția popoarelor pornind din șesuri, spre munți? Dimpotrivă. Ea se scurge din munți, întocmai ca și pârăele. Massa de oameni dela periferii, fie aceștia Slovaci, Valahi, Ruteni, sau orice, se scurge jos în Alföld-ul maghiar (marea pustă maghiară), în șesurile maghiare, în populația maghiară și dispăre aci.

Această situație îmi evocă în memorie căldarea vrăjitoarelor lui Macbeth. Fudulul Macbeth întâlnește vrăjitoarele, cari îi încurajează fudulia. Il sfătuesc să ia o băutură vrăjită miraculoasă, care să fie feartă într'o căldare în care au fost amestecate: splină de șoarece, ochi de șerpi și inimă de porumb. Această masă să fie amestecată în căldare pronunțându-se cuvinte mistice. Căldarea ferbe și clocotește, făcând din cele aruncate băutura fermecătoare, ce poate să facă minuni.

Această mare căldare e bazinul maghiar, la periferii cu naționalitățile, la centru, în inimă, la bază având inexpugnabilele elemente ale maghiarismului. Provedința, soarta,

stă pază lângă această căldare și de veacuri aruncă în ea Tătari, Turci, Germani, Sârbi, Valahi, Ovrei, și totul, ceea ce numai este în lume. Iar ceea ce se aruncă în această căldare ferbe, clocotește, evaporază și își smulge materia proprie, maghiarismul. Fiindcă toate acestea au devenit maghiare.

Maghiari de rassă, curați, geniuni. Nu au imigrat cu Árpád, dar s'au amestecat cu sângele lui Árpád, și din această mare mixtură, din aceea, că de veacuri Provedința aici face să se scurgă sângele tuturor rasselor și-l inoculează în rassa maghiară, iată de unde provine specialul talent al rasei maghiare. Această mixtură face ca femeile maghiare să fie cele mai frumoase în lume, pe mamele maghiare le face cele mai majestose, pe fetele cele mai frumoase, pe bărbații cei mai robusti în corp, pe soldații cei mai viteji, deoarece în căldare prin ferbere au evaporat toate scăderile fiecărei rase iar toate virtuțile acestora s'au unit într'un singur mănunchiu maghiar”.

„...Orice ar urma războiului, fie chiar să trebe să îndurăm noi neîndreptățiri, miraculoasă noastră căldare va ferbe, va clocoti și se va umfla, iar în răstimpuri ea va libera în drumul lor lent cuceritor surplusurile noastre, cari ca și avanposturi ale națiunii și a regelui vor ocupa teren și sol. Iar dacă nu le-ar mai fi încăpătoare hotarele patriei noastre, se vor strecura și peste hotare. Fiindcă pe această generație, care poartă marele războiu european, pe această generație a ajuns'o norocul să aibă un rege maghiar de Habsburg, care a înțeles loialitatea și înțelepciunea Maghiarilor și printr'un nou aranjament a sistat motivele vechei neînțelegeri și a făcut monarhia

capabilă de activitate, prin aceasta s'a deschis marea poartă aurită a viitorului pe seama națiunii maghiare”.

(„Bud. Hirlap”, nr. 76.)

## Tata și fiul.

„De-acum tata ținându-se de mână cu fiul vor putea să meargă la armată. Luni va fi depus proiectul de lege, după care băieții de 18 ani și bătrânii de 50 de ani vor putea fi recrutați ca glotași pentru câmpul de războiu.

Acest războiu, fără pereche chiar și în inchipuirea oamenilor, produce simptome cu totul curioase. Tata își ia fiul de mână și pleacă la gară, când scrisoarea de chemare se publică pe străzi. Intocmai cum am văzut acest tablou în Munte-negru, unde tata își ducea fiul de mână, când regele Nichita proclamase războiul cu triburile albaneze vecine.

Nici în inchipuire nu ne pregătisem la un așa grad al abnegației. Dar e vorba despre existența noastră, iar ceea ce ni se cere, cu inima împietrită, împlinim. Nu întrebăm, nu ne împotrivim: știm că acum fiecăruia vorbă, chiar dacă o am întoarce să poată fi exprimabilă, numai strica poate chestiei noastre la care ne-am angajat. Tocmai ca în povești, unde a fost așa mare frigul încât înghețau cuvintele și numai la topire sunau zicerile mute ce țură strigate, — așteptăm calmi l'ecceea vremii.

Credem și aceea, că nu e necesar să ni se dea explicații la această lege, că pentru ce trebuie recrutați cei dela anii optsprezece până la cincizeci. Că din populația de douăzeci și opt de milioane a Austriei Rusul deține ocupată populația Galitiei și a Bucovinei și că din această cauză corpurile de armată ce se înțegeau de acolo acum trebuie întregite din Maghiarii de optsprezece și cincizeci de ani. Nu am făcut dificultăți și nu am cerut explicații, întâmplându-se

## In drum spre casă.

E pe la 6 ore seara. Deodată aud sunând clopotelul dela gara din Arad, anunțându-se că vine trenul ce pleacă la Teiuș. Aceasta puse capăt așteptării mele prea lungi, căci trenul întârziase mai bine cu o oră, iar a merge prin oraș nici vorbă, căci baba Dochia își întorsese toate cojoacele de mițe lungi și albe pe dos și vărsa zăpadă de credeai că vrea să prăpădească lumea. Imi apuc vesel straița cu merinde și urc trenul, care geme de călători, în cea mai mare parte soldați. Mă așez pe un scaun, dar îndată văd că trece un domn, se uită lung la mine și fixându-mă, mă întreabă cine sunt. Recomandându-mă mă invită în cupeu de clasa II-a, unde vorbim până la 10 ore noaptea. Domnul meu e un agent român din Blaj. El îmi spune că a fost prin Bucovina, are cunoștință cu mai mulți domni români dela noi și mă întreabă ori de-i cunosc. Fiindcă are să vie un controlor părăsesc pe agent și mă duc iarăș în vagonul meu lăsându-mi straele și merindea în cupeu. După un sfert de oră intră deodată în vagon doi jandarmi înalți cu pene de cocoș în pălărie. Atunci trece un fior rece prin inima mea, căci mă cam țineam, să n'am neplăceri din cauza brutalității lor. Văd că se uită în dreapta și în stânga, dar și eu stau cum eram încins cu un tricolor fru-

mos și îmbrăcat cu cămașă albă, căci celelalte strae erau în cupeu. Se apropie de mine mă măsoară din cap până în tălpi și făcând o mutră disprețuitoare mă agrăește unul ungurește. Eu stau ca un sloi de ghiață fără să-i răspund ceva, fără să fac cea mai mică mișcare. Aruncă o privire asupra mea și apoi mă întreabă românește, de unde vii. Nu-i răspund, ci scot de sub brâu un pașaport ungureș, care începe să-l cetească. Eu stau neclintit și aștept că acuși va zice, că pașaportul nu e bun, sau e suspect, dar sfârșind cu cetitul, mi l-a dat fără să zică o vorbă.

După câteva minute mă duc iar la domnul meu să-mi iau merindea, căci stomacul cam nu se astâmpăra de foame, dar cupeul închis și d. meu culcat, dormea tun, bat la ușă în zădar, ușa încuiată. Deodată vine controlorul cască ochii mari la mine și fără nici o vorbă mă împinge de spate în vagonul meu, fără să-mi dea ascultare. Cum trec încuie ușa vagonului și de acum stăi flămând, căci n'ai cu cine vorbi; dar după scurt timp ajung în Teiuș și scoborând mă sui în cupeu îmi iau toate și despărțindu-mă de agent mă sui în trenul ce pleacă spre Apahida. Pe drum se face ziuă și eu arunc câte o privire fugară peste câmpiile și dealurile Ardealului și mă întreb: „Când vă voi mai vedea locuri sfinte, tu leagăn al poporului român, tu

țară de unde a răsărit și răsare și astăzi floarea neamului nostru? După ce s'a făcut ziuă ajung în Apahida. Omătul e până la brâu și gândul, cum voi trece coama munților Carpați — fiind neaua așa mare — mă neliniștește necontentit. Pe la 9 ore a. m. pornesc și de aci mai departe. Din Dej și până în Prundul Bârgăului m-au controlat de repetate ori jandarmii, dar arătându-le pasul cel unguresc se încredeau foarte. Pe la 3 ore d. a. ajung în Prundul Bârgăului de unde nu e mai mult cale ferată și trebe să merg pe jos.

Cum ajung aici pornesc pe drum în sus uitându-mă în toate părțile, doar voi afla o sanie să pot trece Măgura. E un ger cu dinți și obiele de nea cad tăcute peste alte pături așezate la odihnă pe pământul adormit. Știu că peste munte e greu de trecut, dar ce mă așteaptă nu știu încă. Întreb pe la vre-o câteva case, ori de n'aș putea afla o sanie, dar toți oamenii dau din umeri și mă mână dela o casă la alta. Până în seară ajung în Bârgăul Moroșenilor. Ninsul ni mai conține și eu trag de mas la un stoler, ca vai de el. În tindă ninge prin pod, iar în odaie, — căci numai una era — se află surcele până în genunchi, iar o sobă ca vai de ea, bate vântul printr'insa, focul nici nu se aude cum arde numai atâta știam că e foc, căci casa era plină de fum. Pe pereții câteva oale murdare

Numărul poporal pe 1 an 4. cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2, 2 cor oare

orice, de-ar fi necesară introducerea oricărei măsuri. N'am întrebat nimic.

Nu considerăm necesară de ex. — au greșit, opinia publică n'a cerut-o — explicarea capitulării Przemysl-ului, pe care tocmai azi comandamentul militar a comunicat-o ziarelor. Că furtăreața de aceea n'a putut să fie provăzută cu

alimente, fiindcă delegațiunea maghiară nu a votat bani suficienți în acest scop. Numai honvezii și-au dat entuziasta lor viață la ultima ieșire... Nu așteptăm nici un fel de explicație. Știm, că ceea ce se întâmplă, trebuie să fie așa”.

(„Az Est”, nr. 108).

## Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna Chirpăr, comitatul Sibiiului, pe câmpul de luptă.

- Emilian Pițigoiu  
Silvestru Pițigoiu, 1 copil  
Simion Scutea, 5 copii  
Tanase Nicodin, nu se știe nimic de el  
Anton Aldea  
Ioan Pițigoiu, 2 copii  
Simion Pițigoiu, 4 copii  
Dionisie Țintea, mort  
Valeriu Stroia
- 10 Ioan Mănescă, 2 copii  
Avram Ganea  
Samuil Costea  
Trifan Mănișiu, 1 copil, rănit  
Emanuil Păcurariu, 7 copii, rănit  
Victor Marga, 1 copil  
Lazar Curea  
Niculae Toma, rănit  
Moise Toma, 1 copil  
Simion Curta, 1 copil, nu se știe nimic de el
- 20 Matei Curta, 3 copii, rănit  
Petru Lăcătuș, 2 c., nu se știe nimic de el  
Laurian Curta  
Alexandru Muntean, 1 copil, prins  
Pamfil David  
Simion Stănulețiu  
Niculae Bunea, 1 copil, rănit  
Niculae Scutea, 2 copii, rănit  
Meliton Scutea  
Simion Stănulețiu al albului, rănit
- 30 Ioan Stănulețiu, 5 copii  
Ioan Muntean, 2 copii, rănit  
Filip Stănulețiu, 5 copii  
Simion Mănișiu, 1 copil, prins  
Simion Stroia, nu se știe nimic de el  
Chirion Stroia, 1 copil  
Galaon Băilă  
Ștefan Pinte, nu se știe nimic de el  
Niculae Stoica, 4 c., nu se știe nimic de el  
Niculae Măgățiu, nu se știe nimic de el
- 40 Rața Măgățiu, 3 c., nu se știe nimic de el

- Petru Nicula, nu se știe nimic de el  
Ioan Căndea  
Ioniță Băilă  
Niculae Avram, concediat  
Dionisie Feldioiu, 3 copii  
Constantin Morariu, 3 copii  
Petru Nicodin, 1 copil  
Ioan Scutea, 1 copil  
Simion Bunea, 1 copil
- 50 Avram Stoica  
George Curta  
Trandafir Ionasiu  
Ioan Stroia  
Chirion Măgățiu

Asentați în Martie:

- Niculae Băilă  
Victor Ionasiu  
Longhin Oltean  
Teodor Pinte  
Ioan Stroia

În comuna Chirpăr, numărul Românilor e de 587 suflete.

Comunicat prin: Ioan Holerga, preot rom.

## Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

17 Aprilie:

Budapesta. — În Polonia rusească și în Galiția occidentală nu a avut loc nici un eveniment.

Pe frontul din Carpați situația nu s'a schimbat.

În Carpații păduroși unde Rușii au repetat în unele locuri atacurile lor vehemente, am făcut prizonieri 1690 oameni. Dușmanul a suferit în cursul acestor atacuri precum și cu privilegiul avansărilor întreprinse noaptea, a suferit din nou pierderi grave.

În Galiția sudestică și în Bucovina s'au dat numai lupte de artilerie.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe câmpul de războiu occidental: Spre est dela Ypern au folosit ieri și Englezii granate și bombe, cari desvoltau gazuri asfixiante.

Pe coasta sudică a înălțimei Loretto, spre sudvest dela Arras, am pierdut un mic punct de sprijin, de 60 metri lung și 50 metri lat.

În Champagne, spre nordvest dela Perthes după explozii în stil mare, am ocupat în asalt un grup de forturi franceze. Contraatacul dușmanului întreprins azi dimineață împotriva noastră n'a reușit.

În Meusa și Mosele se dă o luptă violentă de artilerie. La Flirey, i-am respins pe Francezi, pricinuindu-le mari pierderi, făcând ei mai multe atacuri împotriva noastră.

Cu prilejul unei avansări de recunoaștere trupele noastre au ocupat pozițiunea inamicului ce se găsește sper sudvest dela Urbeis (În Vosgi), dar pe care în urma situației nefavorabile am părăsit-o azi dimineață. Vânătorii alpini, pe cari i-am făcut prizonieri, i-am adus cu noi.

Un aeroplan francez s'a ivit azi noapte deasupra Stassburgului aruncând mai multe bombe. Paguba materială, care s'a făcut mai cu seamă în ferestri, e neimportantă. Durere, au fost răniți și câțiva cetățeni.

Unul dintre aviatorii noștri, cari a aruncat alaltăieri bombe asupra Calais-ului, a bombardat tot alaltăieri și Greenwich, lângă Londra.

Pe câmpul de războiu oriental: Situația nu s'a schimbat nici ieri.

18 Aprilie:

Budapesta. — Situația generală nu s'a schimbat. În Carpații păduroși am respins în mod sângeros atacurile rusești, lângă Nagypolány, Zello și Telepec. Am făcut prizonieri 2 ofițeri și 1425 de soldați ruși. Pe toate celelalte fronturi s'au dat numai lupte de artilerie.

Pe câmpul de războiu dela sud n'a avut loc nici un eveniment. La focul artileriei sârbești pornit din regiunea Belgradului am răspuns în mai multe rânduri cu succes.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe câmpul de războiu occidental, spre sudost dela Ypern, Englezii au pătruns ieri

și două ferestree de tăiat scânduri, pe perețele dinspre răsărit o icoană, care închipuia pe Isus Christos, afumată și aceasta și înegrită de vechi ce era. Cer, poate are ceva de mâncat. „Doar numai mămăligă goală”, îmi răspunde. Îl întreb unde aş putea afla lapte și mă îndreptă la un vecin. Când intru în ogradă văd o sanie cu doi cai. Atunci mă înseninez și-mi zic în mine: „Aha, aici poate voi afla chirias care să mă treacă Măgura”. Cum intru în casă îl și întreb pe gospodar, ce mi-ar cere să mă ducă cu sania. Își pune îndată mâna în cap, se scarpină și zice, că deabia acuma a sosit de pe Măgură și ce e acolo, nu merge să-i dau toată lumea, zice că era să rămână îngropat în zăpadă și un viscol așa de mare n'a văzut de când trăiește. Fiecare cuvânt al omului trecea ca un fior prin inima mea, căci ce aud mă îngrozește și pe lângă toate sunt singur, fără tovarăș. Îl rog poate totuși se va decide, dar înzadar. După ce au beut laptele, m'am întors fără ispravă la stolerul meu. El zice că se duce până la birt, iar eu mă culc pe un pat cu niște pae desvălite și pline de colb. Trudit, căci nu dormisem o noapte de fel, mă arunc îmbrăcat pe pat în pâcla de fum ce fugărit de vântul de afară își căuta și el adăpost în odaie. Trist și disperat închid ochii, ca să mă odihnesc. Un somn de plumb se lasă peste capul meu și dorm vr'o câteva ore dus. Pe la miezul nopții vine gazda beat de nu se putea ținea pe picioare. Când se aruncă pe pat, mă trezesc; îl întreb ce este,

nu zice nimic, dar din gură răspânda un miros de rachiu de nu puteam sta lângă el. Îmi iau sumanul de sub cap și voiesc să mă culc jos în surcele. El începe a mă înjura și zice să dorm numai decât alături de dânsul pe pat. N'am ce face, căci e miezul nopții, în alt loc nu mă pot duce și stând lungit pe pat adorm iarăș și dorm dus până în zori de ziuă. Când mă trezesc, mă scol încetisor de lângă stoler, caut apă să mă spăl, dar nu aflu, mă îmbrac și luându-mi straița îl trezesc să-mi iau rămas bun.

Pe jumătate treaz zice: „Sănătate bună” și se învârte spre perete, iar eu făcând o cruce ca Dzeu să-mi ajute, ies șovăind din casă și pornesc iar pe drum la deal pe nemăncate. Cu un gând să merg pe jos, cu zece să stau, să mai întreb, poate totuși voi afla o biată sanie. Dar drumul pare pustiu, numai vântul spulberă omătul ce mă lovește în față. Trist și cu inima gânj pășesc a lene cum pot și ieșind din sat mai zic odată un „Doamne ajută!”, scos din adâncul sufletului zdrobit de năcaz. Mai încolo întâlnesc un transport de recruți din Bucovina, îi întreb cum e drumul. Aceștia încă mă îngrozeșc, zicând că vin de două zile peste Măgură. Pun capul în pământ și pornesc iar depănând încet cu picioarele pe cărarea ce era făcută prin zăpada până la brâu. Cum ajung în valea strămtă a unui pârâu, vântul mai contenește dar vârfulurile arborilor de pe coaste erau neconținut clătinate. Merg singur ca cucul, nici o suflare de om nu mai întâlnesc și atunci cuget la Creator, cuget

cum Dumnezeu te păzește sub scutul său atotputernic.

Ici colea e și drumul închis de viscol și mă îngrop până la genunchi în zăpadă. Din când în când mai ridic capul și privesc spre vârful muntelui, dar nu pot desluși nimic, căci totul e acoperit de flori de nea, ce se ridicau purtați de vânt și se izbeau prin gropi și văile adânci ce spintecau creasta muntelui.

E tăcere adâncă, numai ici-colea trece câte un stol de corbi croncănind peste capul meu și se lasă unde au poposit ieri sau alaltăieri transporturile militare, doar vor afla grăunțe sau săminte pentru ași potoli foamea. Cum merg pe drum, răsare deodată la cotitura văii o baracă lungă și încăpătoare. Lângă ea văd o căsuță, de unde iese fum. Mă înseninez puțin văzând că dau iarăș peste suflete de oameni. Cum ajung intru înlăuntru, mă încălzesc la focul ce palpăie încet pe vatra de lut și mă uit laocm la ceașca de cafea neagră, din care soarbe un biet soldat. Pofta de mâncare mi se trezește și scoțând din straiță un ou fiert aproape înghețat, îl cojesc și încep a mușca cu poftă. După câteva imbucături pare că mi se pune un nod în gât și eu nu mai pot înghiți, căci prin mîntea mea încep a trece iarăș gânduri negre: cum voi trece acel vârf blăstămat, ce mă neliniștește atât de mu't. Ce-a mai rămas nun totul la un loc și ștregându-mi turturii de ghiță de pe ochi, mă uit prin ferestruica ce lasă câteva raze de lumină să intre în odaie. Dela baracă văd

seara după ce au produs explozii, în pozițiunea noastră de înălțime, care se găsește spre nord lângă canal, dar i-am respins imediat prin un contra atac. Lupta continuă încă numai pentru canaluri de subminare pe cari le-au ocupat Englezii. În Champagne, Francezii au aruncat alaltăieri în aer un tranșeu lângă pozițiunea ocupată de noi, fără ca să fi câștigat vre-un avantaj. În Meusa și Mosela s'au dat numai lupte de artilerie. În Vosgi, spre sudvest dela Stossweiler Saltel am ocupat o pozițiune avansată a Francezilor. Spre sudvest dela Metzeral, ne-am retras avantposturile până la trupele cari le sprijineau din fața dușmanului în număr covârșitor.

Pe câmpul de războiu oriental situația nu s'a schimbat.

**Constantinopol.** — Dela cartierul otoman se anunță: Ieri după amiază un hidroplan dușman, care a sburat peste râul Seros, suferind avarii în urma focului nostru, a căzut în mare în fața la Sassli Limann. Un alt aviator care s'a coborât pe apă, pentru ca să-și salveze aparatul s'a cufundat în urma focului nostru deschis asupra lui. Cuirasatul englez „Nelson” și un alt hidroplan, care se apropiaseră atunci, au fost nimerite de bateriile noastre. Nelson s'a retras, de asemenea și hidroplanul care remorca aparatul avariat.

Submarinul englez „E 15” l'am scufundat în Dardanele spre ost dela Kaamlık Lina. Din echipajul de 31 oameni, am salvat 3 ofițeri și 21 oameni, pe cari i-am făcut prizonieri. Intre ei se găsește și fostul viceconsul al Dardanelor.

De pe celelalte câmpuri de războiu nu se semnalează nimic nou.

19 Aprilie.

**Budapesta.** — Pe câmpurile de războiu din Polonia rusească și din vestul Galiciiei nu a avut loc nici un eveniment mai însemnat.

Pe frontul din Carpați, abstracție făcând dela neînsemnatele lupte ce s'au dat în Carpații păduroși, în cursul cărora am capturat 197 soldați, domnește liniște.

În sudostul Galiciiei și în Bucovina pe alocurea se dau dueli de artilerie.

**Berlin.** — Se comunică dela marele cartier general:

**Pe frontul dela vest:** Spre sudost dela Ypern am alungat pe Englezi și din acea mică parte a pozițiilor noastre, pe cari le mai dețineau. Ieri seară Englezii prin noui acuri violente date împotriva noastră dealungul căii ferate dintre Ypern-Comines vrea să ajungă în posesiunea colinei. Atacul acesta s'a prăbușit cu cele mai grave pierderi.

La Ingelmünster am silit pe ofițerul pilot francez Garros să aterizeze și l'am capturat.

Intre Mosella și Meuse întreagă ziua s'au dat due-

luri de artilerie. Focul nostru a înăbușit în germene încercarea unui slab atac al Francezilor împotriva poziției noastre dela Combres.

În Vosgi au eșuat două atacuri franceze. Francezii, după un asalt neisbit dat împotriva poziției noastre din gâtul dinspre vest dela Reichsackerkopf, precum și după un altul dat împotriva înălțimilor spre nord dela Steinbruck, s'au retras cu mari pierderi.

**Pe frontul dela est:** Situația pe acest câmp de operațiuni e neschimbată.

Din Franța și din Anglia chiar și dela locuri oficiale se răspândesc în străinătate știri de victorii, vorbind despre succese pe cari adversarii noștri le-ar fi obținut pe câmpul de operațiuni din vest. Toate aceste afirmațiuni pur și simplu sunt scornturi, cari nu merită nici un fel de desmintire parțială. Indemnăm la acest loc a se controla comunicatele comandai militare germane.

#### Sedința Casei magnaților.

**Budapesta.** — Ieri, Luni, a ținut sedință și Casa magnaților sub președinția baronului S. Josika. După citirea autografului monarhului Casa magnaților a trimis monarhului o adresă omagială și de glorificarea armatei, iar arhiducele Friederich I s'a expedit o telegramă de felicitare cu rugarea ca totodată să predea excelenților noștri soldați recunoștința celui mai înalt corp legiuitor al țării.

#### Duel de artilerie cu Sârbii.

**Neoplanta.** — Intre Semlin și Belgrad s'a dat un nou duel de artilerie. Mai recent noi timp de 2 ore am bombardat Belgradul pricinuid pagube considerabile capitalei sârbești. Focul bateriilor noastre a redus la tăcere și o baterie sârbească.

#### O nouă alianță balcanică.

**Copenhaga.** — D. Dillon prin „Daily Telegraph” comunică că într'un viitor apropiat se va stabili o nouă alianță balcanică. Italia depune multă activitate în această direcție. Se urmărește satisfacerea aspirațiilor drepte a statelor balcanice în scopul de a se stabili o situație sigură în Balcani după încheierea păcii.

Difficultatea cea mai grea prezintă cererea Monastirului dela Sârbi de către Bulgari și opunerea Greciei de a ceda Cavala. Cu toate acestea se speră că planul unei alianțe se va realiza.

#### Deschiderea camerei.

**Budapesta, 19 Apr.** — Azi la orele 10 jum. președintele camerei P. Beöthy a deschis sedința primă a celei dintâi sesiuni parlamentare în cursul actualului războiu. Galerile erau arhipline, iar afară masse mari s'au adunat în fața parlamentului.

Președintele în discursul său de deschidere a vorbit

despre cauzele războiului, destășurând istoria războiului și mersul evenimentelor pe câmpul de războiu și remarcând eroismul, cu care și-au împlinit soldații datoria, a făcut propunere pentru trimiterea unei telegrame omagiale la adresa Maj. Sale monarhului, iar o altă telegramă arhiducele Friederich în care să se exprime încredere în armată.

Prezentând rapoartele din rezortul său despre chestiile din cursul pauzei parlamentare, președintele a amintit despre schimbarea la conducerea ministerului de externe, despre membrii cari iau parte în număr de 84 pe câmpul de războiu, despre membrii decedați și despre cel căzuți în prinoare la Ruși. Camera luând la cunoștință raportul președintelui a hotărât continuarea ședinței pe ziua de mâine, Marți.

#### Nouă ofensivă rusească în Carpați.

**Copenhaga.** — Din Petrograd se anunță, că Rușii fac o nouă grupare a forțelor lor în Carpați în scopul unei noi ofensive.

#### Rusia refuză să dea grâul comandat de România.

**Iasi.** — Se știe că guvernul român a hotărât pentru a pune capăt speculei ce se face de către cei interesați cu grâne, să comande în Rusia un număr de 2000 vagoane cu grâu.

În legătură cu aceasta a sosit astăzi în localitate știrea că guvernul rusesc refuză să predea această comandă.

Această atitudine a guvernului dela Petrograd este explicată în unele cercuri prin faptul că România n'a oprit în mod riguros exportarea produselor sale pentru Germania și Austria.

#### Politica Greciei. — Declarațiile ministrului de externe grec.

**Copenhaga.** — Corespondentul atenian al ziarului „Politiken” a avut un interview cu ministrul de externe al Greciei d. Zografos care a declarat:

— Grecia rezistă tentațiunii de a face o politică care pentru moment ar avea o înfățișare strălucitoare. Guvernul grecesc își reglementează politica pe două puncte de vedere și anume: pericolul bulgar și soarta Grecilor cari se află sub dominațiune străină.

Ministrul și-a exprimat marea părere de rău că d. Venizelos se retrage în viața privată și declară că atât dânsul cât și toți membrii guvernului au făcut totul pentru a provoca în momentele de față ralierea tuturor partidelor dar limbajul exaltat al ziarelor precum și nervozitatea dlui Venizelos fac grele silințele guvernului.

că pornesc vr'o 20 de părechi de cai și boi slobozi la deal, căci saniile le lăsase ieri la o baracă din sus de Tihuța, iar ei neavând unde mânca, s'au întors în vale. Imi iau rămas bun dela soldatul dinlăuntru și apuc după transport. Mai încolo întâlnesc un soldat stând de pază, imi cere legitimația și arătându-mi pasul cel unguresc, mă ține în drum zicând că el nu știe ce e scris acolo. Ca noroc că a venit un iandarm din deal, care cetind pasul mi-a dat drumul să plec mai departe. Imi grăbesc pașii și îndată ajung oamenii, ce porniseră dela baracă. Înainte e o păreche de cai, al căror stănân rămăsese ieri bolnav în Tihuța. Ei de abia înoată prin omăt și neavând cine să-i mână, m'am dus eu. Mă sui și merg o bucată călare, iar când mă strânge gerul mă scobor, mai încolo iarăși mă sui. Vântul suflă a pustiu și cu cât urc mai la deal, cu atât mă lovește mai cu putere, pare că ar vrea să mă oprească din cale. Astfel merg îngrozit de vestile auzite aseară până aproape de Tihuța. Deodată aud în urma mea un clopot. Mă tot uit, dar fiind multe cotituri nu văd nimic. Îndată mă ajunge poșta, care merge la Tihuța și de acolo la Bucovina. Las caii și-l rog pe vizitiu să mă ia în sanie, îl îmbii cu un bacșiș numai să mă lase, dar în Tihuța mă dă jos și-mi spune, că bucuros m'ar lua, dar nu poate, căci poșta nu merge peste Măgură, fiind troianul foarte mare și drumul împiedecat de soldați. Alt fior de moarte imi trece prin inima mea și lumea începe a se învârti înaintea ochilor, când mă văd rămas singur în zăpadă pe o vreme așa

de păcătoasă. Zic în gândul meu: „Tot atâta”, și văzând un han dau să intru. Înlăuntru plin de recruți, de nu puteai să arunci nici un chibrit printre dânsii și tot așa de frig ca și afară. Ușa spartă, prin ferestă suflă vântul și crâșmarul — ca vai de el — cu un sângeap de rachiu în balercă. Când văd așa nici nu intru, ci mă întorc înapoi în drum. Ridic odată ochii spre soare, căci se înseninase și soarele era sus pe cer, văd că mă privește trist, mi-ar ajuta, dar nu poate, căci e slab și deabia începe a se ridica din boala iernii. Sprijinindu-mă în o bătă aflată pe drum, pornesc călcând apăsător la deal.

După vre-o 2 klm. de urcat ajung pe muchia unui deal. Aici e crivățul în putere, zăpada se ridicase de un metru și soarele se învâlește în nori albi de omăt, care, când mă lovea în față, mă orbia palmuindu-mă ca Jidovii pe Isus Christos. Pe aici întâlnesc necontentii oameni, cari rănesc zi și noapte troianul, ca să poată trece transporturile și trupele ce merg spre Bucovina. Uitându-mă împrejur nu văd alta nimic, decât dealuri și munți îmbrăcați în vestimente albe. Toate odihnesc tăcute în timpul iernii. Natura moartă părăsită de cântărețe, numai bietul om zbuciumat din leagăn și până la mormânt se luptă încăpăținat cu vitregia sortii, ce-l răpune, dacă nu astăzi, mâine desigur. Numai el se lovește de-o stâncă și de alta, până ce cade zdrobit, înghițit de pământul din care a creat și mâna ce voia să cuprindă lumea zace fără putere pe piept. Omul e fiul grijii, el e victima muncii, dar tot el e domnul naturii,

tot el e stăpân peste întreg pământul.

De aici sunt încă vre-o 5 klm până pe culme, de aici începe greul, de aici începe mânia lui D-zeu. Inotând prin zăpadă merg singur. Aproape de vârf ajung o baterie de artilerie de câmp. În urmă duce un soldat o biată vacă, dar vita a căzut de oboseală și de gerul ce face să trosnească lemnele și să puie țurțuri de ghiață pe fața lovită de crivăț. Lucrătorii, cari rănesc drumul în căță frunză și iarbă, dar nu pot face nimic. Acolo era îngrozitor și am crezut că aici imi vor rămânea oasele îngropate. Omătul e așa de mare, încât îngropase și sârmele de telegraf. Prin mijloc e drum numai pentru o trăsură, pe ambele laturi ziduri groase și înalte de zăpadă, iar pe deasupra vâjje vântul ca plumbii din pușcă și aruncă grămezi de omăt în cale. Nu se cunoaște om pe om, toți sunt albi. Mă trag încet pe lângă soldați și când sunt un klm departe de culme, le ies înainte. Lucru greu de povestit.

Cete de oameni cu cojoace lungi, cu cușme mari, cu opincile învalite în pae, cu fața acoperită, de numai ochii li se văd, rănesc necontentii omătul săpând pe unele locuri în troian. Când ajung acolo cred că-s în gura înfiorătoare a iadului. Cât omăt mă lovește în față curgea și roiu de apă pe grumazi și gura mi-o adăpam numai cu țurțuri de ghiață. Aci pare că natura își pusese toate puterile să mă oprească din cale, să mă îngroape în câmp, dar adunându-mi puterile slabe și puține, ce-mi mai rămăsese,



# INFORMAȚIUNI.

Arad, 20 Aprilie 1915.

## Jos la moara...

*Jos la moara de sub sălcă  
Apa bate 'n scânduri;  
Stropii cad de pe lopoți  
Restirați de vânturi.*

*Dinspre sat n'auzi doiniri  
Ca și altădată,  
Doar cocosii cântă 'ntins  
Și dulăii latră.*

*Luna-și bate razele  
Prin țereastră mică,  
Unde toarce plăcticos  
Lenesa pisică.*

*Morărița șede tristă  
Ca și 'n ceasul morții  
Și suspină, ascultând  
Scârțâitul roții.*

*Și tot plânge, blestemând  
Ursitoarea lumii;  
E mai pală fața ei  
Decât fața lunii.*

*Și cum unda-și cântă 'ncet  
Tainică cântare,  
Par'că-l plânge pe morar,  
Dus în lupta mare....*

*.....*

*Si-o să-și vadă iar morarul  
Tara sa iubită;  
Dar mi-e teamă, să nu-și afle  
Moara părăsită....*

Terențiu Tripa.

**REDAȚIONAL.** Numărul nostru (75) de azi, Marți, (7/20 Aprilie) nu a apărut din cauză neașteptată de noi.

REDAȚIUNEA.

## Locot. colonelul Dănilă Popp.

Prezumtiv am anunțat, unul dintre comandanții eroici ai trupelor noastre din Bucovina este d. major *Dănilă Popp*, avansat pe câmpul de luptă la gradul de locotenent-colonel. Acest viteaz ofițer român, îmbolnăvind-se colonelul Fischer, a luat asupra-și comanda grupei de sub comanda colonelului Fischer și începând din 6 Ian. a c. a condus cu o rară energie și pricepere evacuarea Bucovinei de trupele rusești și urmărirea lor peste Prut. „Neue Freie Presse” Nr. 18191 descrie pe mai multe coloane activitatea acestui brav ofițer român,

mă încordez odată și făcând ultimul asalt, ies la crâșma din vârf. Un jandarm năcăjit îmi sare înainte, mă oprește și văzându-mi pasul îmi dă drumul. Crâșma era îngropată până aproape de streșine în omăt. Dau să intru în lăuntru, dar și aici e o claie de recruți ce pleacă spre Stiria și caută rachiul încălzitor. Ori de aveau jidovul ceva sau nu, nu știu, căci când am văzut că și în tindă e omătul de un metru am lăsat toate și am pornit încet mai departe. Cum încep să scobor spre Bucovina îmi grăbesc pașii temându-mă nu cumva să mă ajungă crivățul. Soarele închina spre apus și-mi trimetea blând razele sale. Ajuns la frontiera Bucovinei fac o cruce mare mulțumind lui Dumnezeu că m-a întărit să pot ajunge să-mi văd iarăș țara iubită.

Câmpulung.

Ioan. Sabie,  
stud.-univ. voluntar.

care, asemenea sublocotenentului *Rusu*, a devenit o figură eroică-legendară în ochii soldaților noștri din Bucovina. Din biografia ce o face corespondentul lui „Neue Fr. Presse” dlui locot.colonel *Dănilă Popp* reținem următoarele:

„El este un Român transilvănean, elev al Academiei Tereziene. La început a servit la arma artileriei apoi a intrat la geniu. A fost detașat la direcțiunea trupelor de geniu din Triest și Przemysl, iar la mijlocul lui Septembrie la comandamentul capului de pod Sieniawa pe râul San.

Din Octombrie începând majorul *Dănilă Popp* a fost detașat armatei Pflanzler în calitate de șef de stat major al unei divizii, care a operat pe linia Câmpulung-Seletin. Cum îl judecau oamenii pe acest ofițer? Un militar înalt al armatei Pflanzler mi-a spus odată: „Intr'o armată iregulară majorul Popp ar fi deja de mult general”. Il întâlnești în Bucovina, dacă te apropii de tranșeele extreme, în focul șrapnelor sau într'o căruță țărănească, în care șade o figură uriașă cu profil ascuțit și cu o carabină pe spate. Gloții salută pe uriaș cu strigăte puternice și el le răspunde răsând. Acesta e legendarul locot.-colonel Popp”.

Clubul român din Viena a avut la Dumineca Tomei o întâlnire socială foarte reușită. Sala dela „Magistrat” a fost tixită, colonia română, meseriași, militari răniți și din garnizoană, în frunte cu d. general *Al. Lupu* și d. *Dr. Lazar Popovici*, au petrecut în cel mai familiar mod., o seară care va rămânea o amintire plăcută. D. președinte *Ilie Radu*, arhivar la Consulatul general român salută oaspeții prin un discurs foarte frumos, și le mulțumește pentru prezența dlor într'un număr atât de considerabil, precum și pentru atențiunea dlor, care o au față de societate etc.; predă apoi cuvântul dlui primsecretar *Al. S. Iorga*, care ține o conferință (a 42-a) din domeniul industriei naționale. Vorbește despre scoalele de industrie din Zakopane și Câmpulung și atrage atențiunea asupra necesității înființării acestor fel de școli, și în Ardeal și Bănat, arătând cum statul este dator neapărat a face aceasta.

Conferința de peste o oră a fost ascultată cu mare atenție și a stărnit mari mulțumiri. Expune un plan de învățământ potrivit împrejurărilor locale și experiențelor mai noi făcute pe acest teren în institute similare apusene.

Pentru orfanii soldaților am primit 10.50 cor. colectați dela următorii tunari din Trebinje: Caporal *Iosif Cutean* din Mogoș 2 cor., *Iovi Nicolae* din Rigosfördö 2 cor., *Cocos Dumitru* din Samfalău 2 cor., *Pavel Sebeni* din Tricium 1 cor., *Uinari Nicolae* din Cricău 1 cor., *Muntean Nicolae* din Samfalău 1 cor., *Floria Gheorghe* din Rigosfördö 1 cor., *Szöcs Ioan* din Szászregen 50 fil.

**Moarte de erou.** În spitalul militar din Lugoj a încetat din Viață învățătorul nostru din Bogoltin *Mihail Dragulescu*, sergent la reg. 8 de honvezi, în urma unei ftisii, în etate de 29 ani. Il denlânge văduva nemângăiată cu doi copilași. — Onoare memoriei lui!

**Anchetă asupra cauzelor mișcării din Serbia.** Guvernul bulgar a informat Serbia că este de acord să se facă o anchetă asupra cauzelor mișcării din Serbia cu condițiune să se înțeleagă asupra cauzei emigrării Bulgarilor din Macedonia.

**Regimentul de dragoni nr. 9.** Arhiducele Friederich comandantul suprem al armatei dela nord a exprimat admirația sa și cea mai deplină recunoștință diviziei de cavalerie nr. 4 și în special regimentului de dragoni nr. 9. Foile din Viena au adaus, că acel regiment recrutat din Bucovina este compus mai ales din Ruteni. Deputatul român din Reichstag *Simionovici* rectifică acum această

— arătând, că acel regiment e recrutat exclusiv din sudul Bucovinei și deci este aproape complet românesc.

**Grafierea ofițerilor din Rusciuk.** O telegramă din Sofia anunță că regele *Ferdinand* a grațiat pe colonelul *Cerkowski* și pe maiorul *Puingef*, cari au comandat brigada dela *Ferdinandowo*.

Sentința din Rusciuk a fost prefăcută în muncă silnică pe un termen ce se va fixa ulterior.

Ofițerii vor fi mai întâi degradați.

Știrea aceasta a produs mare impresie la Rusciuk, ambii acești ofițeri având legături întinse în cele mai înalte straturi sociale din Bulgaria.

**Dela primăria orașului Lugoj.** — Publicațiune. — În privința susținerii arăturilor semădate, aflătoare în apropierea fortificațiilor. Fortificațiile (intăririle), cari se zidesc în jurul orașului Lugoj pe lângă scopurile generale militare au și acea mențiune, ca la caz de atac din partea inamicului, populațiunea orașului Lugoj să-și afle scut de apărare.

Prin urmare se impune stricta datorință nu numai populațiunei civile, dar și acelor proprietari de pământ, cari au în apropierea întăriturilor rământuri, ca acele fortificații să le țină în stare bună.

Ruinarea, stricarea acelora se pedepsește foarte strict.

Toți acei proprietari de pământ, cari prin edificarea acestor fortificații au suferit daune, acele se vor prețui și respectivilor se va rebonifica.

Referitor la semănături, conform ordinațiunei edate din 5 Martie A. E. K. se ordonează următoarele:

1. Apropierea de toate obiectele de întărire, șanțuri, acoperiri, împiedecări, etc., numai până la o depărtare de 20 metri este permisă. Așa dară numai până la depărtarea aceasta se pot pământurile cultiva.

2. Numai dela o depărtare de 500 metri socotind dela împiedecările făcute cu drot ce se află inaintea fortificațiilor este permis a semăna grâu, orz, ovăs, seacă și cartofi, dar mai vartos ovăs și cartofi.

3. Dela fortificații socotind peste 500 metri depărtare, precum și 20 metri depărtare socotind dela toate obiectele, cari se află în periferia fortificațiilor este permis a semăna și cucuruz, hemei etc.

4. Viile, la o depărtare de 20 metri dela linia fortificațiilor se pot și mai departe ca atari cultiva.

Despre această dispozițiune pe baza recercării de edificare a fortificațiilor și a ordinațiunei vice-comitelui comitatens de sub nr. 139—1915 prezidial încunoștiințez publicul mare spre știre și acomodare. — Lugoj, 9 Aprilie 1915. *Dr. Baltescu*, primar.

**Importul de porumb pentru săteni.** „Infrățirea” federația însoțitorilor sătești din Sibiu mijlocește cumpărarea de porumb dela băncile populare din România pentru sătenii săraci cu următoarele condițiuni: 1. Dacă i se anticipează de 1 vagon (10.000 Klgr.) suma de 3300 cor. pentru cumpărarea porumbului și acoperirea cheltuielilor de transport până la Sibiu. Cheltuielile de transport dela Sibiu il privesc pe cumpărător. La urmă cumpărătorilor li se face socoteală și eventualul rest li se restituie; 2. Dacă i se dă asigurarea vrednică de credință, că porumbul va fi împărțit țărănilor lipsiți, fără dobândă ori speculă; 3. Dacă i se dă asigurarea, că despre distribuire i se va da socoteală înaintându-i-se o listă despre felul cum a fost împărțit porumbul, și eventual se supune în privința aceasta chiar și controlului federației; 4. Dacă i se dă asigurarea, că după liniștirea vremilor, cumpărătorii vor înființa în comună o însoțire de credit, care să intre ca membru în federație. Porumbul se va expeda în vagoane închise vărsat, iar nu în saci, până la stația cea mai apropiată, arătată de cumpărători. Comandele să se adreseze: „Infrățirea” federația însoțitorilor sătești, Nagyszeben, Piața Hermann, Nr. 4/a.

## POȘTA ADMINISTRATIEI.

*Paulina Haiduc*, Moceris. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Ianuarie a. c.

*Ioan Hulea*, Bolea. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Iunie a. c.

*Titu Russu*, Budapesta. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Iunie a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu**